

УДК 821.161.2:82-6Винниченко]-048.67:[026/027+930.25+069](477)
DOI: 10.31866/2616-7654.13.2024.307121

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ЕПІСТОЛЯРНОЇ СПАДЩИНИ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА В ДОКУМЕНТНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ

*Антоніна Гурбанська,
докторка філологічних наук, професорка,
професорка Навчально-наукового інституту,
Київський національний університет
культури і мистецтва
(Київ, Україна)
e-mail: hurbanska@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-3968-9004*

Для цитування:

Гурбанська, А. (2024). Популяризація епістолярної спадщини Володимира Винниченка в документно-комунікаційних установах України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 13, 74–83. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.13.2024.307121>

Метою статті є вивчення стану та форм популяризації епістолярію В. Винниченка архівними, музейними і бібліотечними установами як інститутами соціальної пам'яті в час повномасштабного російського вторгнення в Україну.

Методи дослідження представлено загальнонауковими принципами єдності теорії і практики, використанням історико-генетичного, синергетичного, соціально-комунікаційного й міждисциплінарного підходів, джерелознавчого пошуку, аналізу та синтезу, що дало змогу з'ясувати специфіку популяризації епістолярію В. Винниченка в документно-комунікаційних установах сучасної України.

Наукова новизна статті полягає у дослідженні діяльності архівів, музеїв та бібліотек у час воєнних подій в Україні, зокрема в рідному місті В. Винниченка Кропивницькому, з використання інформаційного ресурсу його епістолярію в об'єктивному пізнанні постатей відомих особистостей, уведенні в науковий обіг епістолярних здобутків в оцінюванні адресантом й адресатами політики російських більшовиків в Україні на початку 1930-х років та проблем національної культури як важливого складника українського інформаційного простору, що сприяє поширенню правдивих історичних і культурних відомостей, протидії ворожій дезінформації, формуванню національної ідентичності і громадської думки.

Основні висновки. Популяризація епістолярної спадщини В. Винниченка в сучасних документно-комунікаційних установах України відбувається на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій та відтворення джерел інформації в цифрових форматах за такими стратегічними напрямками: 1) розвиток оптимальних форм взаємодії на партнерських засадах; 2) інтенсифікація соціальних комунікацій завдяки розширенню спектра методів взаємодії та урізноманітненню форм (лекції, зустрічі, круглі столи, конференції тощо); 3) вивчення й раціональне поширення українського та зарубіжного досвіду, що уможливило введення документального ресурсу листів В. Винниченка та його адресатів до глобального інформаційного простору. Ефективність популяризації епістолярію В. Винниченка як цінного історико-культурного документа, автентичного першоджерела в об'єктивному осмисленні історичних і культурних відомостей та непересічних особисто-

стей адресанта й адресатів визначається сучасними засобами репутаційного маркетингу (реклама, інструменти Google, соціальні мережі, відеопрезентації, вебінари, майстер-класи, QR-коди, онлайн-чати та ін.); співпрацю з медіа презентують бекграундер, прес-реліз, медіа-кіт, комбінування тексту, фото і відео в репортажах та ін.

Ключові слова: епістолярій; інформаційний ресурс; Володимир Винниченко; соціальні комунікації; інформаційний простір; архів; музей; бібліотека; лист.

ВСТУП

Сьогодні, у час повномасштабного російського вторгнення і боротьби України за свою незалежність та демократичну модель існування, важливо глибоко пізнати й переосмислити історичний досвід народу, повернути в інформаційний простір його суспільної пам'яті інтелектуальний і творчий набуток знакових для української державності й культури особистостей. Помітне місце серед таких постатей посідає уродженець Єлисаветграда (нині – Кропивницький) Володимир Кирилович Винниченко (1880–1951), політичний (голова Директорії, автор універсалів і законодавчих проєктів УНР та ін.) і громадський діяч, прозаїк, драматург, художник, якого в радянській державі вважали «ворогом народу», через що він змушений був емігрувати до Франції.

Воєнні події та глобалізаційні виклики, породжені переходом людства від індустріальної цивілізації до інформаційної, загострили актуальність проблеми дослідження епістоляріїв знакових особистостей української історії, що пояснюється багатьма причинами, серед яких, зокрема, потреба в об'єктивному з'ясуванні просопографічного портрета В. Винниченка, явищ культурного й суспільно-політичного життя його епохи, збереження національної пам'яті про різні оцінки в епістолярних дискусіях тогочасної політики в Україні більшовиків, безпека національного інформаційного простору, динамічна інформаційна технологізація світу, розвиток цифрових комунікацій як інструмента інноваційної діяльності, розгортання процесу цифровізації, розширення соціальних комунікацій та ін.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

У зв'язку з політикою російських більшовиків в Україні неупереджене дослідження суспільно-політичних поглядів, художньої та епістолярної творчості В. Винниченка стало можливим тільки з кінця 1980-х років. Поширення у світовому інформаційному просторі епістолярію відомого політика й митця започаткував літературознавець з української діаспори Г. Костюк, проте й досі вона вивчена лише частково, переважно крізь призму історичної науки (Н. Миронець, Н. Кичигіна, В. Солдатенко), літературної критики (Т. Заболотна, С. Михида, Л. Мороз, В. Панченко) та мистецтвознавства (М. Сорока). В останнє десятиліття до проблеми популяризації епістолярної спадщини відомих особистостей у діяльності архівів, музеїв і бібліотек почали звертатися вітчизняні вчені з інформаційної науки – «конгломерата» таких наук, як архівознавство, бібліотекознавство, музеєзнавство й менеджмент. Так, досліджуючи епістолярій П. Куліша як складник архівних інформаційних ресурсів України, Л. Грінберг (2022), а також Т. Новальська і К. Тімофеева (2023) слушно стверджують, що письменницька епістола увібрала в себе всі змістові компоненти тлумачення поняття «лист»; це стосується історичного, джерелознавчого, інформаційного, літературознавчого, лінгвістично-

го, культурологічного, естетико-психологічного і соціокомунікативного аспектів розгляду листа. Теоретичні засади дослідження епістолярної спадщини В. Винниченка базуються на ґрунтовних наукових працях українських вчених різних галузей гуманітарних наук (Т. Заболотна, В. Кузьменко, Н. Миронець, С. Михида, Л. Мороз, В. Панченко, В. Солдатенко та ін.).

Мета статті полягає у вивченні стану та форм популяризації епістолярію В. Винниченка архівними, музейними і бібліотечними установами як інститутами соціальної пам'яті під час повномасштабного російського вторгнення в Україну.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Представлена розвідка ґрунтується на застосуванні загальнонаукових принципів об'єктивності, єдності теорії і практики, комплексному використанні історико-генетичного, соціально-комунікаційного, системного, синергетичного й міждисциплінарного підходів, джерелознавчого пошуку, загальнонаукових методів аналізу та синтезу, матеріалів із практичного сегмента функціонування означених інформаційних систем, оптимального «синергетичного підходу», що дає змогу з'ясувати стан і специфіку популяризації епістолярію В. Винниченка в документно-комунікаційних установах сучасної України.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Епістолярний доробок В. Винниченка розпорошений по різних інституціях збереження, накопичення й поширення інформації (архіви, бібліотеки, музеї) не лише України (Київ: Інститут рукописів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України; Кропивницький: Кіровоградський обласний краєзнавчий музей), а й світу (США: Архів-музей ім. Д. Антоновича УВАН, а також архівні матеріали діаспори). Багатовимірний масив листів В. Винниченка та його сучасників (Ю. Тищенко, Г. Костюк, М. Коцюбинський, І. Кошелівець, Д. Нитченко, О. Олесь, Є. Чикаленко й ін.) містить вагомий інформаційний ресурс в об'єктивному пізнанні світогляду та духовних устремлінь непересічних постатей (адресанта й адресатів), їхнього різного ставлення до політики російських більшовиків в Україні, зокрема, на початку 1930-х років – у час репресій, голодомору, знищення національної освіти, науки, культури, що й визначає потребу максимального виявлення та введення їхнього епістолярію в науковий і загальнокультурний обіг, чому сприяє діяльність інститутів соціальної пам'яті.

Проведений аналіз свідчить, що епістолярна спадщина В. Винниченка в доробках (газетні публікації, виставки, залучення до наукових статей, дисертацій, монографій, конференцій тощо) окремих дослідників (М. Смоленчук, М. Михида, Л. Мороз, В. Панченко й ін.) та в діяльності архівів, музеїв і бібліотек України, зокрема його «малої батьківщини», популяризується з кінця 1980-х років, що пов'язано з виявленням метричної книги про дату й місце народження відомого земляка та об'єктивним осмисленням його особистості і творчості. Результативною стала поїздка 1992 р. (привезено Меморіальний кабінет В. Винниченка, який зберігається у Кіровоградському обласному краєзнавчому музеї) В. Панченка у складі депута-

тів Верховної Ради України в м. Мужен (Франція), де довгий час жив та працював В. Винниченко і де зберігався його архів, який упорядкувала І. Нижник-Винників. Російське воєнне вторгнення, суттєве поповнення джерельної бази епістолярію та активний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій значно пошквалили науковий і загальнокультурний обіг кореспонденцій, які, починаючи з часу відзначення 140-річчя від дня народження В. Винниченка у 2020 р., широко використовуються в діяльності документно-комунікаційних установ України.

Так, у Національному музеї літератури України (Київ) та в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (Київ) у рамках музейної програми «Україна – Світ: діалог культур» відбулась Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна українська література у світовому контексті» (жовтень 2023 р.), що базувалася на залученні першоджерел та архівних матеріалів знаних митців (зокрема, творчості й епістолярію В. Винниченка), науковців, дипломатів, перекладачів з України, Франції, Італії, Бельгії, Болгарії, Грузії, Естонії, а також працівників державних установ України, які представляють нашу культуру в світі. Матеріали конференції активно висвітлювались у традиційних та новітніх медіа – газетах, радіо, телебаченні, соціальних мережах. У загальноукраїнському масштабі помітною є і діяльність Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України (ЦДАМЛМ України, Київ), який історію вітчизняної культури систематично репрезентує із залученням документальної спадщини класиків. У проєктах ЦДАМЛМ творчість і листування В. Винниченка із сучасниками осмислюється в річищі інформаційного супроводу державної політики, важливого інформативного фактажу як «голосу доби», моральних імперативів адресанта й адресатів, їхніх життєвих кредо, світоглядних засад.

З огляду на повномасштабне російське вторгнення Кіровоградський обласний краєзнавчий музей у рамках спільного проєкту історико-краєзнавчого дискусійного клубу «Кліо» та Регіонального центру наукових досліджень з історії України започаткував публічні лекції про відомих земляків, які формували українську національну ідентичність. У цьому річищі із березня 2023 р. лекцію «Володимир Винниченко: особистість і доба» для різних аудиторій студентської та учнівської молоді регіону, а також для внутрішньо переміщених осіб проводить професор Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка Сергій Михида. Розповідаючи про життєвий і творчий шлях знакового земляка – митця і політика, лектор особливу увагу звертає на його мрію про національне відродження України. У середовищі слухачів виникають логічні питання: як висновки (формули) В. Винниченка про те, що «українську історію не можна читати без брому» і «російська демократія закінчується там, де починається українське питання», корелюються з його вірою, а отже, В. Винниченко заручник обставин чи політик-невдаха?

З'ясувати ці дискусійні питання в аудиторіях, різних за базовою підготовкою та сприйняттям української історії й культури, допомагають матеріали епістолярної дискусії В. Винниченка з видавцем і публіцистом Ю. Тищенком (Сірим) за березень 1933–1934 рр., приводом до якої стало звернення письменника до давнього знайомого стосовно видання його трактату «Щастя. Листи до юнака», що стало причиною обговорення тогочасної політичної ситуації в Україні. У листі від 1 червня 1933 р., що зберігається в Архіві-музеї ім. Д. Антоновича УВАН (США. Особовий фонд В. Винниченка № 198. Архів не описаний), Ю. Тищенко відповів політичному ви-

гнанцю про причину саботажу видання його творів початку 1930-х років: «Друкували, поки був курс московський поблажливий, але коли він змінився, то дозволяється до друку тільки те, що явно (широ чи ні – то інша річ) служить Москві і Сталіну особисто. Я думаю, що для Вас теж відомо, що ані старих письменників-белетристів, ані нових тепер не видають. На книжкових ринках Києва і Харкова нема тепер ані Лесі Українки, ані Винниченка, ані інших» (Миронець, 2015, с. 155).

На звістки про самогубство М. Хвильового та М. Скрипника, арешти, репресії і фізичне знищення багатьох відомих діячів і взагалі на справу національного розвитку в Україні В. Винниченко, людина зі складним характером і суперечливими поглядами політика, все ще вірячи комуністам, не дивиться «дуже песимістично». На відміну від свого адресата, Ю. Тищенко не мав ніяких ілюзій щодо «турботи» про Україну «московської банди», розумів її підступну стратегію і тактику щодо неї російських більшовиків (русифікація, масові репресії, голодомор). Видавець писав В. Винниченкові: «з радянської преси і з листів, які одержую з різних кінців України, можу сказати, що такого убожества, такого винищення, такого голоду, такого вимирання і нарешті такого знущання над духом і тілом народу Україна не бачила від часів Батиевої навали на нашу землю» (*3 листа Ю. П. Тищенка, 1933, арк. 227 зв.–228*). В. Винниченко не міг чи не хотів вірити Ю. Тищенкові, «що сучасне керівництво компартії має на меті знищити національні досягнення українців» (*3 листа В. К. Винниченка, 1933, арк. 229 зв.*). Неприйняття В. Винниченком «негативної інформації з УРСР» слушно пояснює Н. Миронець (2015): «як переконаний комуніст, він вважав своїм моральним обов'язком людини «чесної з собою» захищати політику комуністичної партії, хоч і бачив її недоліки» (с. 162). Ідеологічне доктринерство доводило його до «несамовитих абсурдів» (І. Лисяк-Рудницький): з одного боку була національна самоідентифікація як українця, з іншого – комуністична догма.

Епістолярій і творчість В. Винниченка характеризують його особистість неоднозначно («комуніст», «анархіст», «контрреволюціонер», «український державний націоналіст» та ін.). Політик і митець гостро переживав свою життєву трагедію, про що свідчить його лист до того ж таки Ю. Тищенка: «Мені ніде нема місця в українському сучасному суспільстві й українській літературі. Як це не чудно й не неймовірно видається з першого погляду, а воно є факт, і я з тим фактом вже серйозно рахуюся... і фактично доведеться перестати бути і українським письменником та, мабуть, і українським громадянином. Коли теперішня влада поставила мене, комуніста, поза законом і позбавила українського громадянства, то ясно, що «національна», «патріотична» (себто простіше буржуазна чи дрібнобуржуазна) українська влада це саме зробила б зі мною за комунізм» (*3 листа В. К. Винниченка, 1933, арк. 232 зв.*).

І все ж, сповідуючи, подібно до Е. Фромма, активність як основну характерну рису принципу буття, й мотто “Nulla dies sine linea” («Ні дня без рядка»), митець не тільки програмував свій день, але й задумував «грандіозні проекти на майбутнє». В одному з листів він звертається до Олександра Олеся із пропозиціями: «Між іншим, Олександр Івановичу, чи не почуваєте Ви в собі хисту писати фільмові п'єси? Можливо, що через якийсь час я зможу організувати фільмове Т-во «Українфільм», яке матиме за своє завдання знайомити світ (Європу, Америку, Австралію) з Україною та її мистецтвом. Спробуйте подумати над цим. Коли у мене вийде справа, я Вас сповіщу, й, може, Ви напишете якийсь сценарій. Час

уже справжнім художникам взяти в свої руки кінотеатр і вирвати його з міщансько-детективного лубка» (Панченко, 2011, с. 485). Як історико-культурний документ цей лист в інформаційному просторі України циркулює в контексті важливої наукової і мистецької проблеми «Винниченко і кіно», свідченням чого є, зокрема, серія наукових статей, кандидатська дисертація і викладацька діяльність доцентки Київського національного університету культури і мистецтв М. Сороки. Цей лист згадується в документальному фільмі «Голгофа Володимира Винниченка» (1993), як і те, що товариство «Українфільм» таки було створено (В. Винниченко знайшов підтримку в особі В. Думбадзе, колишнього консула незалежної Грузії), домовився з М. Грушевським про написання сценарію для історичного фільму «Запорожці», почав створювати кіносценарій за своїм романом «Сонячна машина», але ці плани не були реалізовані, що значною мірою пояснюється характером Винниченка – відвертого, «чесного з собою», але імпульсивного, парадоксального, непослідовного.

Щороку до дня народження (28 липня) політика й митця на його батьківщині у Кропивницькому на основі фондів Обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. Чижевського та Літературно-меморіального музею І. К. Карпенка-Карого відбуваються презентації виставки «Бо я – українець», серед матеріалів якої, поряд із книгами В. Винниченка, копіями різних документів, афіш про вистави за його творами в українських та світових театрах, рецензіями в газетах та журналах, є і копії листів.

Загалом же епістолярна і творча спадщина В. Винниченка – дзеркальне відображення проблем нинішнього українського суспільства, що пов'язані із сучасним воєнним станом та світовими глобалізаційними викликами технічного характеру. з огляду на потребу узагальнення інтелектуального й духовного досвіду видатних діячів історичного минулого, Л. Грінберг (2022), звернувшись до науково-творчого доробку П. Куліша й водночас акцентуючи на значних матеріальних збитках, завданих воєнними діями культурним установам, слушно наголошує: «На часі стала практика оцифрування важливих для українського суспільства документів з фондів бібліотек та архівів, що має велике значення для національної інформаційної безпеки та збереження національної пам'яті» (с. 79). У цьому зв'язку варто додати, що цифровізація має охопити і фонди музеїв, на чому наголошує О. Онищенко (2022), який в організації діяльності цієї тріади інститутів соціальної пам'яті оптимальним вважає «синергетичний підхід – прагнення об'єднати в кожному випадку ресурсні потужності архівів, бібліотек і музеїв, сформувати, так би мовити, атмосферу архівно-бібліотечно-музейної синергії» (с. 323). Із приводу цієї гостро актуальної проблеми в Національному музеї історії України (Київ, червень 2023 р.) відбувся науково-практичний семінар із міжнародною участю «Оцифрування архівних, музейних, бібліотечних фондів задля збереження культурної спадщини України», на якому започаткувався проєкт зі створення цифрової бази на міжнародній платформі museum-digital.

У листопаді 2023 р. науковими співробітниками Державного архіву Кіровоградської області проведено онлайн-зустріч зі студентами Центральноукраїнського національного технічного університету спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» з питань специфіки функціонування установи, стану оцифрування описів та архівних справ, окремих документів, у т. ч. листів В. Винниченка,

які популяризує (виставки документів, публікацій на порталах та спеціальних тематичних проєктів) й інтернет-платформа – сайт обласного архіву, а також вагомі результати співпраці з вітчизняними та зарубіжними партнерами (США). Практичним виявом такої співпраці є зустрічі і круглі столи студентів із науковцями та працівниками різних документно-комунікаційних установ в аспекті популяризації багатогранної спадщини (листи, прозові, драматичні, живописні твори, театральні вистави й кінофільми за ними, політичні та філософські доктрини) В. Винниченка, про що йшлося вище і що визначається змістом новознайдених документів та нових націоцентричних видань, як-от науково-бібліографічним покажчиком «Українська революція і державність 1917–1921 рр.» (Гоїнець та ін., 2018), де йдеться про особистість В. Винниченка зокрема. Відрадно, що означене видання стало предметом обговорення й популяризації на круглих столах різних документно-комунікаційних установ – у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (Київ), у Державному архіві, краєзнавчому музеї й універсальній науковій бібліотеці імені Д. Чижевського Кіровоградської області (Кропивницький) та ін.

ВИСНОВКИ

Отже, епістолярій В. Винниченка як важливий історико-культурний документ, автентичне першоджерело в об'єктивному осмисленні культурних та історичних відомостей і знакових особистостей адресанта й адресатів перебуває у стані динамічного вивчення та популяризації. Він цінний не тільки значною інформативністю як «голосом доби» («голоси» адресанта й адресатів), а й виявом духовного спротиву в екстремальних умовах людини (В. Винниченко), яка, повіривши в оманливі гасла російських політиків, ціною власного життя («межова ситуація», К. Ясперс) та пізнання (завдяки листуванню) реальних фактів української культури та історії понад усе у своєму житті і творчості ставила національну ідентичність («бо я – українець»).

Популяризація епістолярної спадщини В. Винниченка в документно-комунікаційних установах України як інститутах соціальної пам'яті відбувається на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій та відтворення джерел інформації в цифрових форматах за такими стратегічними напрямками: 1) розвиток оптимальних форм взаємодії на партнерських засадах; 2) інтенсифікація соціальних комунікацій завдяки розширенню спектра методів взаємодії та урізноманітненню форм (лекції, зустрічі, круглі столи, конференції та ін.); 3) вивчення й раціональне поширення українського та зарубіжного досвіду (США), що уможливлює введення документального ресурсу листів В. Винниченка і його адресатів до глобального інформаційного простору та визначає перспективи подальших досліджень.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Гоїнець, В. С., Ковінченко, Л. М., & Лісовська, Л. В., (2018). *Українська революція і державність (1917–1921 рр.)* [Науково-бібліографічний покажчик]. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Грінберг, Л. Ф. (2022). Науково-творча спадщина Пантелеймона Куліша в цифрових фондах бібліотек та архівів України. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 78–83. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269811>
- З листа В. К. Винниченка до Ю. П. Тищенка (Сірого) про критику його твору «Щастя» та події в Україні.* (1933, 27 вересня) (Фонд 3803, Опис, Справа 46), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ.
- З листа Ю. П. Тищенка (Сірого) до В. К. Винниченка про злочинну діяльність радянської влади в Україні.* (1933, 9 вересня) (Фонд 3803, Опис 1, Справа 46), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ.
- Миронець, Н. (2015). Володимир Винниченко – Юрій Тищенко: епістолярна дискусія про сутність більшовицького режиму в Україні на початку 1930-х років. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, 142, 153–162.
- Новальська, Т., & Тимофєєва, К. (2023). Інформаційний потенціал епістолярної спадщини П. Куліша у фондах Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 12, 10–26. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.12.2023.293564>
- Онищенко, О. О. (2022, 4–6 жовтня). Наукові архівні комплекси: тенденції і проблеми. розвитку. В О. М. Василенко (Ред.), *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг* [Матеріали конференції] (с. 321–326). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1504>
- Панченко, В. (2011). *Володимир Винниченко: «Бо я – українець»*. Імекс-ЛТД.

REFERENCES

- Hoinets, V. S., Kovinchenko, L. M., & Lisovska, L. V. (2018). *Ukrainska revoliutsiia i derzhavnist (1917–1921 rr.)* [Ukrainian revolution and statehood (1917–1921)] [Scientific and bibliographic index]. V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Hrinberh, L. F. (2022). Naukovo-tvorcha spadshchyna Panteleimona Kulisha v tsyfrovkykh fondakh bibliotek ta arkhiviv Ukrainy [Panteleimon Kulish's scientific and creative heritage in digital funds of Ukrainian libraries and archives]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 78–83. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269811> [in Ukrainian].
- Myronets, N. (2015). Volodymyr Vynnychenko – Yurii Tyshchenko: epistolarna dyskusiia pro sutnist bilshovytskoho rezhymu v Ukraini na pochatku 1930-kh rokiv [Volodymyr Vynnychenko – Yurii Tyshchenko: the epistolary discussion of the essence of the bolshevist power structure in Ukraine in the early 1930-s]. *Research Bulletin. Series: Philological Sciences*, 142, 153–162 [in Ukrainian].
- Novalska, T., & Timofieieva, K. (2023). Informatsiyni potentsial epistoliaranoi spadshchyny P. Kulisha u fondakh Natsionalnoi biblioteky im. V. I. Vernadskoho [Information potential of the epistolary heritage of P. Kulish in funds of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 12, 10–26. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.12.2023.293564> [in Ukrainian].
- Onyshchenko, O. O. (2022, October 4–6). Naukovi arkhivni komplekсы: tendentsii i problemy. rozvytku [Scientific archive complexes: trends and problems of development] In O. M. Vasylenko (Ed.), *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia. Innovatsiini transformatsii resursiv i*

- posluh* [Library. Science. Communication. Innovative transformations of resources and services] [Conference proceedings] (pp. 321–326). V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1504> [in Ukrainian].
- Panchenko, V. (2011). *Volodymyr Vynnychenko: "Bo ya – ukrainets"* [Volodymyr Vynnychenko: "Because I am a Ukrainian"]. Imex-LTD [in Ukrainian].
- Z lysta V. K. Vynnychenka do Yu. P. Tyshchenka (Siroho) pro krytyku yoho tvoriv "Shchastia" ta podii v Ukraini* [From the letter of V. K. Vynnychenko to Yu. P. Tyshchenko (Siryi) about criticism of his work "Happiness" and events in Ukraine]. (1933, September 27) (Fund 3803, Inventory 1, Case 46), The Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine, Kyiv [in Ukrainian].
- Z lysta Yu. P. Tyshchenka (Siroho) do V. K. Vynnychenka pro zlochyynu diialnist radianskoi vlady v Ukraini* [From the letter of Yu. P. Tyshchenko (Siryi) to V. K. Vynnychenko about the criminal activities of the Soviet authorities in Ukraine]. (1933, September 9) (Fund 3803, Inventory 1, Case 46), The Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine, Kyiv [in Ukrainian].

UDC 821.161.2:82-6Vynnychenko]-048.67:[026/027+930.25+069](477)

Antonina Hurbanska,
Doctor of Philological Sciences, Professor,
Professor of Educational and Scientific Institute,
Kyiv National University of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: hurbanska@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-3968-9004

POPULARISATION OF VOLODYMYR VYNNYCHENKO'S EPISTOLARY HERITAGE IN DOCUMENTARY AND COMMUNICATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

The aim of the article is to study the state and forms of popularisation of V. Vynnychenko's epistolary by archival, museum and library establishments as institutions of social memory during the full-scale Russian invasion of Ukraine.

Research methods are presented by general scientific principles of the unity of theory and practice, the use of historical and genetic, synergistic, social and communication, interdisciplinary approaches, source research, analysis and synthesis, which make it possible to find out the specifics of V. Vynnychenko's epistolary popularisation in documentary and communication institutions of modern Ukraine.

The scientific novelty of the article consists in the study of the activity of archives, museums and libraries during the war events in Ukraine, particularly, in the hometown of V. Vynnychenko, Kropyvnytskyi, using the information resource of his epistolary in objective cognition of famous personalities, introducing into scientific circulation epistolary achievements in assessment by a sender and addressees of the policy of Russian Bilshoviks in Ukraine in the early 1930s, and the problems of national culture as an important component of the Ukrainian information space, which contributes to the dissemination of true historical and cultural data, counteraction of hostile disinformation, modelling of national identity and public opinion.

Main conclusions. The popularisation of V. Vynnychenko's epistolary heritage in modern documentary and communication institutions of Ukraine is based on the use of information and communication technologies, as well as reproduction of information sources in digital formats of the following strategic directions: 1) development of optimal forms of interaction on

a partnership ground; 2) intensification of social communications due to the expansion of the interaction methods spectrum, and diversification of forms (lectures, meetings, round tables, conferences, etc.); 3) research and rational dissemination of Ukrainian and foreign experience, which enables the introduction of the documentary resource of V. Vynnychenko's letters and his addressees to the global information space. The popularisation effectiveness of V. Vynnychenko's epistolary as a valuable historical and cultural document, an authentic primary source in the objective understanding of historical and cultural information, and unique personalities of a sender and addressees is determined by modern means of reputation marketing (advertising, Google tools, social networks, video presentations, webinars, workshops classes, QR codes, online chats, etc.); cooperation with the media is presented by the backgrounder, press release, media kit, combination of text, photo and video in reports, etc.

Keywords: epistolary; information resource; Volodymyr Vynnychenko; social communications; information space; archive; museum; library; letter.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2024 р.